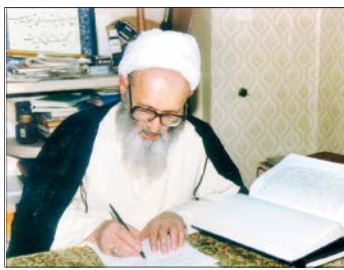




روایت

توصیه‌های حکیمانه از علامه حسن‌زاده‌آملی

بی‌ولایت، نامحرم است



علامه حسن حسن‌زاده‌آملی در طول حیات برکت‌خیز خود، بیش از ۶۰جلد کتاب منتشر کرد. این کتاب‌ها که در حوزه‌های مختلف علمی و ادبی نگاشته شده، حاوی مجموعه اندرزهای حکیمانه‌مردی است که تمام زندگی خود را صرف آموختن و آموزش و تهذیب نفس و ارشاد خلق کرده بود.

در مطلبی که می‌خوانید بخش‌هایی از این توصیه‌های حکیمانه و مناجات عاشقانه را که از کتاب‌های مختلف استاد انتخاب‌شده است، مرور می‌کنیم. با این توضیح که هرجا اندرزهای حکیمانه مردی است که تمام زندگی خود را صرف آموختن و آموزش و تهذیب نفس و ارشاد خلق کرده بود.

یکی از روزها که یاران درس، گوش جان به بزم انس حضرت استاد سپرده بودیم، فرمودند: یکی از سفارش‌های مهم در امر سلوک الی... پرهیز از نامحرم است، مطلقاً از اغیار پرهیز کنید از آنها که از نور ولایت بهره‌ای ندارند احتراز کنید.

بیا از صحبت اغیار بگذر
بیا از هر چه جز یار بگذر
دل بی‌بهره از نور ولایت
بود نامحرم از روی درایت

دلیل محرومیت از نمازشب

شیخ صدوق از سلمان فارسی نقل می‌کند: مردی نزد سلمان فارسی آمد و گفت: ای ابوعبد!... (کنیه سلمان فارسی است) من موفق نمی‌شوم نمازشب بخوانم. سلمان در جوابش فرمود: در روز خدای را معصیت نکن. شیخ صدوق روایت می‌کند مردی نزد حضرت‌علی(ع) آمد و عرضه داشت: ای امیرالمؤمنین! من از نمازشب محرومم چه کنم؟ حضرت فرمود: تو کسی هستی که گناهانت‌تورا به بنده کشیده است.

مرحوم کلینی نقل می‌کند: امام‌صادق(ع) فرمودند: کسی که مرتکب گناه شود از فیض نمازشب محروم خواهد زیرا نفوذ کار زشت در جان آدمی از نفوذ کار در گوشت بیشتر است.

فقط حرفش را می‌نزد

دین خدا عرفان است، معرفت!... است و قرآن برای تزکیه و تطهیرها از جانب خداوند متعال آمده تا صاحب‌قلب سلیم بشنویم... حقیقت عرفان این است. بعضی‌ها می‌گویند ما تشنه‌ایم ولی تنها حرفش را می‌زنند و الا تشنه به‌سوی آب می‌رود. کسی که درد دارد به سوی درمان و طبیب می‌رود... اگر تشنه هستند، بیایند ببینند آب هست یا نه!

دنیا می‌خواهی یا آخرت؟

علامه طباطبایی می‌گوید: چون به نجف‌اشرف برای تحصیل مشرف شدم از نقطه‌نظر قرابت و خویشاوندی و رحمت گاه‌گاهی به محضر مرحوم قاضی شریف‌اب می‌شدم. یک روز در مدرسه ایستاده بودم که مرحوم قاضی از آنجا عبور می‌کردند. چون به من رسیدند، دست خود را روی شانه من گذاردند و گفتند: ای فرزندا دنیا می‌خواهی نمازشب بخوان و آخرت می‌خواهی نمازشب بخوان.

این سخن آن قدر در من اثر کرد که از آن روز به بعد تا زمانی که به ایران مراجعت کردم، پنج سال تمام در محضر قاضی روز و شب به سرمی‌بردم و آنی از ادراک فیض ایشان دریغ نمی‌کردم.

حسنم‌کردی، احسنم‌کن

الهی! عمری‌آه در بساط نداشت‌م و اینک جز آه در بساط ندارم.

الهی! همه‌گویند خداکو، حسن گوید جز خدا کو.

الهی! همه از مردن می‌ترسند و حسن از زیستن که این کاشتن است و آن درویدن.

الهی! احسنم‌کردی، احسنم‌کن.

الهی! همه از تو دوا خواهند، حسن از تو درد.

در مسیر نور به تماشا گذاشته شد

این روزها علاقه‌مندان هنر می‌توانند در چند نمایشگاه مجازی بدون مراجعه به گالری‌ها از آثار هنری دیدن کنند. مهر خبر داده که گالری‌های گلستان، میکا، راه ابریشم، دلگشا، غزال و موزه عکاسخانه شهر از جمله این نگارخانه‌ها هستند. همچنین فرهنگستان هنر نمایشگاه مجازی عکس «در مسیر نور» به مناسبت اربعین حسینی با آثاری از علی بیطرفان را در نشانی www.honar.ac.ir برگزار کرده است.



«شب طولانی یلدا» با حضور خواهر شهیدان مظفر

اجرای عمومی نمایش «شب طولانی یلدا» به کارگردانی ناصر آویژه امروز ساعت ۱۸ و ۳۰ دقیقه با حضور زهرا مظفر خواهر شهیدان مظفر آغاز می‌شود. مهر خبر داد که آویژه در اجرای عمومی این اثر نمایشی پویش «زنان قهرمان سرزمین‌مان» را برگزار می‌کند و قرار است اولین اجرا با حضور زهرا مظفر، خواهر شهیدان مظفر و مشاور ایشانگران وزیر آموزش و پرورش روی صحنه برود.

نماز رهبر بر پیکر علامه

علیرضا شریعت دبیر ستاد ارتحال علامه حسن‌زاده آملی روز

یکشنبه خبر داده بود که پیکر مطهر علامه، غروب یکشنبه به حسینیه امام خمینی انتقال داده خواهد شد و حضرت آیت... خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی بر پیکر پاک علامه حسن زاده آملی نماز اقامه خواهندکرد.

حوالی ساعت ۲۰ و ۳۰ دقیقه، رهبر انقلاب بر پیکر علامه نماز خواندند و بعد پیکر این عالم وارسته برای انجام مراسم تشییع به شهرستان آمل منتقل شد. دیروز از ساعت ۱۰ صبح مصادف با اربعین حسینی در میدان ۱۷ شهریور آمل، پیکر علامه روی دست مردم آمل تشییع شد.

همچنین دیروز اعلام شد مراسم ترحیم و بزرگداشت مرحوم آیت... حسن‌زاده آملی از طرف رهبر معظم انقلاب برگزار خواهد شد. این مراسم امشب پس از نماز مغرب و عشاء در مدرسه فیضیه قم برپا خواهد شد.

وداع باشکوه با علامه

مردم استان مازندران و شهر آمل و نیز اردتمندان علامه روز

چرا وجه عرفانی و معرفتی علامه در بین هواداران ایشان فراگیرتر از دیگر ابعاد شخصیتی ایشان است؟

نکته مهمی که درخصوص شخصیت علمی علامه قابل توجه است این‌که علامه تنها بر علم نظری بسنده نمی‌کرد و اهل سلوک بود و تلاش می‌کرد محقق مسائل توحیدی باشد.

به طلاب توصیه می‌کردند در فراگیری مباحث

فلسفی و عرفانی مراقب باشند که سلوک عملی بدون دانش نظری نباشد؛ زیرا سرعت گرفتن در سلوک عملی بدون پشتوانه علم نظری و تحقیق علمی را موجب انحراف در عرفان و از آسیب‌های این حوزه می‌دانست. از قول علامه طباطبایی نقل می‌کرد که طالب علم باید علوم نظری و عملی را در کنار یکدیگر بگذراند. بسیاری از خطراتی که جوانان طالب عرفان را تهدید می‌کرد، عرفان بدون عقلانیت و دانش نظری می‌دانست. توصیه علامه به آنها این بود که شتاب نورزید زیرا اگر اراده خدا بر سلوک باشد، سالک طریق را بدون استاد رها نمی‌کند و شتاب در سلوک به گرفتار شدن طلبه‌های عرفان در دام شیادان معنا و معرفت ختم می‌شود

مسئله دیگری که درخصوص شخصیت عرفانی علامه باید به آن پرداخته شود این است که وی در سلوک عملی و عرفانی به مسائل اجتماعی توجه داشت. علامه حسن‌زاده با وجود شخصیت عرفانی و سالک‌طریق بودن این‌گونه نبود که اهل انزوا و دوری از اجتماع باشد. او مانند استاد خود علامه طباطبایی معتقد بود که سلوک یعنی در خانه با خانواده خود پسندیده رفتار کنیم. استاد می‌فرمود انسان در بسیاری از امور نقش بازی می‌کند اما در محیط خانه، خود واقعی‌اش را به نمایش می‌گذارد. کسی که در محیط منزل حقوق فرزند و همسر را رعایت نمی‌کند و



علامه حسن‌زاده (نفر اول سمت چپ) و آیتا... جوادی آملی (نفر اول سمت راست) در دوران طلبگی

علامه برای عمومی‌کردن علم و بهره‌مندی مردم از دانش ایشان چه تدبیری داشت؟

مرحوم استاد توجه ویژه‌ای به آموزش داشت، به همین دلیل به فرموده خودش دعوت به فرانسه برای تدریس را نپذیرفته بود. استاد گفت، من در قم ماندم برای آموزش طلبه‌ها. علامه حسن‌زاده عمر خود را صرف آموزش طلاب کرد. زمانی تدریس را کنار گذاشت که پزشکان گفتند که تدریس و سخن گفتن برای شما ضرر دارد.

محضر علامه، مراقبت می‌طلبید و نگاه به چهره او انسان را به محاسبه نفس دعوت می‌کرد. به عقیده من او عالم ربانی بود که این‌گونه انسان را متوجه خود و خدای خود می‌کرد.

آموزش و تدریس علامه منحصر به طلاب نبود. زمانی که من از محضر ایشان می‌آموختم علامه بیشتر در قم مستقر بود اما در زمانی که جوان‌تر بود، رفت و آمد زیادی با آمل داشت و همت بر شاگردپروری در آن شهر را داشت. یکی از اقدامات ارزنده علامه تدریس معرفت‌النفس برای عموم مردم بود. مجموعه سه جلدی معرفت‌النفس که از آثار علامه است متن همان مباحثی است که برای مردم بیان می‌کرد.

علامه شرحی بر فصوص‌الحکم دارند که متن درس‌هایی است که به‌صورت عمومی برای مردم بیان می‌کرد و همزمان به رشته‌تحریر درآورده بود.

اشاره کردید که علامه از محضر بزرگانی چون علامه طباطبایی و شعرانی بهره‌مند بوده است. آیا صرفاً حضور در محضر عالمانی چون علامه‌ها در ساخت شخصیت آیتا... حسن‌زاده‌آملی مؤثر بوده است؟

یکی از راه‌های تعالی در فراگیری و آموزش استاد دیدن است. امروز یکی از آفت‌های نظام آموزشی این است که بر مدار استاد... شاگردی نمی‌چرخد. حتی آنچه امروز در حوزه‌های علمیه وجود دارد به نسبت گذشته کمترنگ‌تر شده است. خاطر اینست در دهه ۶۰ زمانی که به تازگی ضبط کلاس‌ها روی نوار کاست مرسوم شده بود، علامه به این اتفاق موضعگیری کرد و گفت در آموزش «حی با حی» باید مواجه شود تا آموزش مؤثر واقع شود. این راهی بود که همه عمر خود را در آن سپری کرده بود. علامه معتقد بود تعلیم و تعلم باید حضوری و رودرو باشد.

لام حمید پارسانیا از سیره علمی آیتا... حسن‌زاده آملی

مه به فرانسوی‌ها رفت؟

علامه حسن حسن‌زاده آملی یکی از آخرین حلقه‌های اتصال علوم مختلف بود که پس از ل‌ها بیماری و دوری از فضای تدریس، مهر۱۴۰۰ دارقانی راوداع گفت. او که بیشتر چهره‌ای روزی و عالمی ربانی شناخته می‌شد، بین هواداران‌ش به علامه ذوالفنون معروف بود.
هی اصولی که در فلسفه و عرفان نادره روزگار بود و ریاضیات و نجوم را به‌خوبی می‌دانست.
را می‌شناخت و برای آنچه به او نسبت داده می‌شد، خوانده بود، تحقیق کرده و نوشته

ست حسن‌زاده آملی نایقه‌ای در عصر ما بود.

دکتر حمید پارسانیا، استاد جامعه‌شناسی و عضو هیأت علمی دانشکده علوم اجتماعی علامه حسن‌زاده آملی در گفت‌وگوی پیش رو به تحلیل شخصیت علمی و مردمی علامه

ت.

زاده آملی با عنوان علامه

د؟

نامیده می‌شد زیرا علاوه و این‌که فقیه توانمندی سفه، کلام، عرفان نظری و بنیه اجتهادی داشت.
ش از علوم نیز استاد بود «معقول و منقول» ایشان اطلاق شود.

تسلط علمی علامه حسن‌زاده بر علوم مختلف یکسان بود؟

خیر! با وجود تبحر علمی در وجوه مختلف علمی و آشنایی با علوم گوناگون، جامعیت استاد بر همه علوم یکسان و واحد نبود. آن چیزی که علامه حسن‌زاده آملی را برجسته ساخت و خود او نیز برآن تأکید داشت تسلط وی بر علوم الهی، فلسفه، عرفان و سلوک عملی بود و به تسلط علامه بر علوم دیگر معنا می‌بخشید. استاد خود نیز این حوزه دانشی را با دیگر بخش‌ها مقایسه نمی‌کرد.

علامه به نقل از علی آقای قاضی نقل می‌کرد که هیچ علمی مانند توحید نیست و آنچه در حوزه، متولی تدریس آن بود و وظیفه خود می‌دانست که تدریس

کند علوم الهی، فلسفه و عرفان بود. آخرین درس‌های علامه

پیش از منع پزشکی؛ اسفار، اشارات مصباح الانس و فصوص بود.

